

Kirkegårde uden thujahække

af Henning Hansen.

På mange danske kirkegårde har thujahækken igennem tiderne været den mest dominerende stedsegrønne hæktype – så dominerende, at thujahække, plantet i privathaver, til tider bliver benævnt som kirkegårdshække.

Selv de lokaliteter hvor thuja har meget svært ved at trives, er den blevet plantet.

Thuja occidentalis, som er den mest benyttede art til hækplantning, trives bedst i meget sol og tåler kraftig klipning i mange år; dog kan der med årene opstå visne partier i hækkene specielt på steder, hvor der er skygge fra træer, monumenter o.l.

På de kirkegårde, hvor man forsøger at bevare de store træer, må man forvente, at thujahækkene ikke har de bedste vækstvilkår og det er her, det bør overvejes, om der skal plantes thuja igen!

Men hvilke andre muligheder er der?

Fig. 1 Gamle thujahække som snart skal udskiftes. (Foto: Henning Hansen).

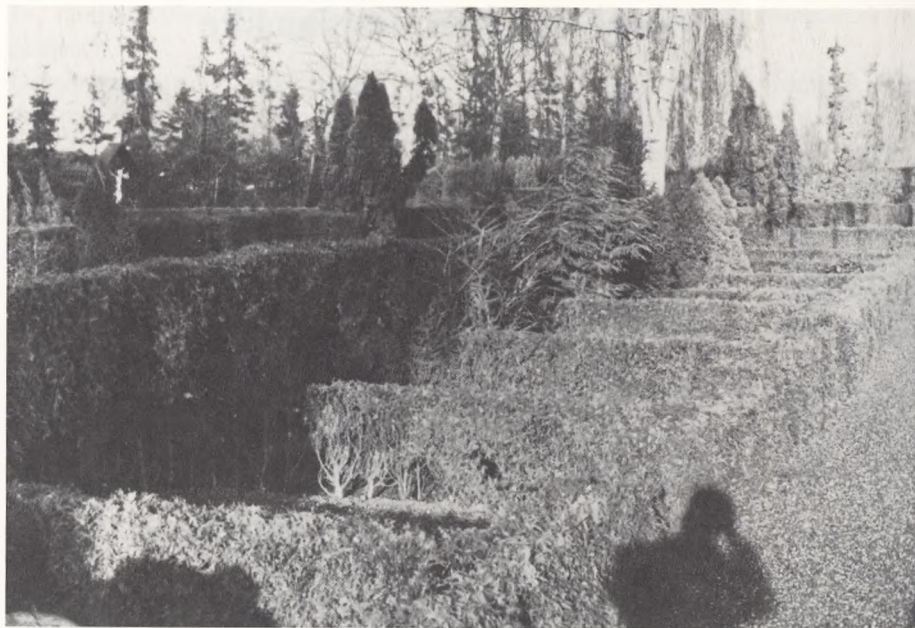

Fig. 2. Gamle thujahække med mange udgæede partier. (Foto: Henning Hansen).

På en afdeling af Holbæk Østre kirkegård, er de tidligere thujahække sløjfet. I stedet har vi som baghæk og $\frac{3}{4}$ dele af sidehækkene valgt at plante *Cotoneaster acutifolia*. I den resterende $\frac{1}{4}$ af sidehækkene er plantet *Potentilla*. Forkanten er etableret med en kantflise, hvor der er plantet stenbedsplanter. Disse planter kan trives i skygge og har givet en fornyelse samtidig med at helhedsbilledet er bevaret.

I den anden afdeling på samme kirkegård har vi også sløjfet thujaen. Den er afløst af en baghæk og $\frac{3}{4}$ sidehække af *Taxus baccata*. Den resterende $\frac{1}{4}$ del af sidehækkene er plantet med 2 *Mahonia aquifolium* og forkanten er etableret med kantfliser. Også her er der langs kanten plantet stenbedsplanter.

På Holbæk kirkegårde forsøger vi generelt at gøre forhækkene lavere. I forbindelse med græsarealer forsøger vi så vidt muligt helt at udelade forhække og erstatte dem med andre anlægsformer. Den individuelle beplantning på gravstedet får derved en anden virkning, idet det skaber en større dybde i gravstedet samtidig med, at adgangen for de gravstedsbesøgende med buketter o.l. bliver lettere.

Ved at vælge hæktyper som f.eks. *Taxus baccata* og *Buxus rotundifolia* kan arbejdet med hækkens vedligeholdelse, beskæring/hækklipping, udføres på alle tider af året, og vedligeholdelse af sådanne hække kan derfor indpasses den enkelte kirkegårds arbejdsplan.

Fig. 3. Efter omlægning, mellemhække af *Cotoneaster acutifolia* m.v. (Foto: Henning Hansen).

Fig. 4. Efter omlægning, mellemhække af *Taxus baccata* m.v. (Foto: Henning Hansen).

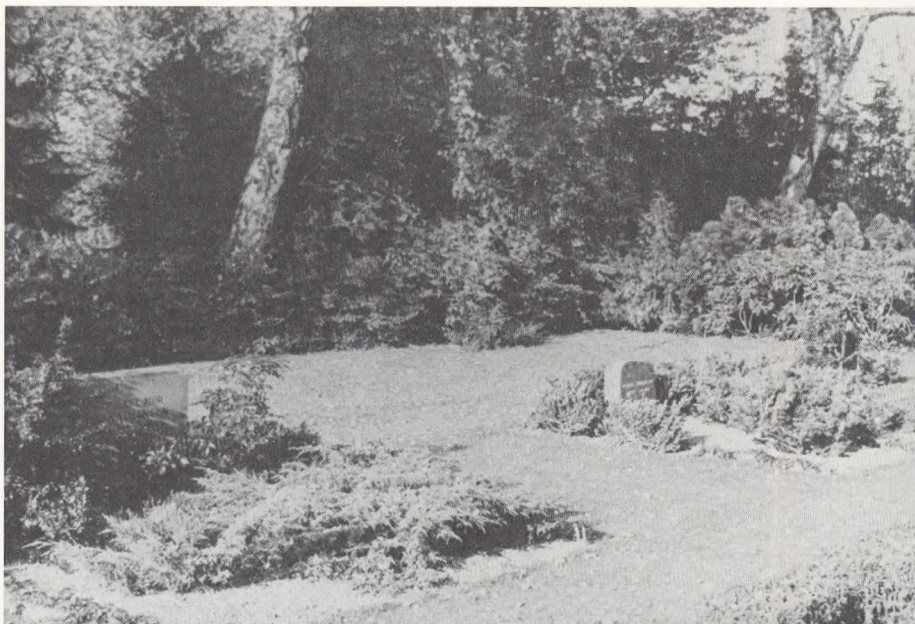

Fig. 5. Efter omlægning til *Buxus rotundifolia* m.v. og med det øvrige areal udlagt i græs.
(Foto: Henning Hansen).

I afdelinger, hvor der hjemfalder flere gravsteder end der sælges, kan det være ønskeligt at udlægge ledige gravsteder og gange i græs.

Gravstederne i sådanne afdelinger har vi på Holbæk kirkegårde valgt at beplante som vist på foto nr. 5.

Baghækkene og $\frac{1}{2}$ sidehække er etableret med *Buxus rotundifolia*. I den resterende halvdel af sidehækkene er der lagt 3 store marksten, hvorimellem der er plantet *Cotoneaster dammeri*. Forkanten er etableret som græskant.

Det er planlagt, at hækkene skal beskæres om vinteren med beskæresaks, så den ikke får virkning af en klippet hæk, men en indramning af en parkliggende karakter. Samtidig er der beskæftigelse i vinterperioden.

Det sidste eksempel fra Holbæk kirkegårde er som vist på foto nr. 6. Her har vi valgt en baghæk, der er blomstrende, udført med *Spiræa vanhoutti*. Som mellemhække er plantet *Ribes alpinum*, og som forhække er plantet *Berberis buxifolia*.

Ved valg af disse planter opnås løvspring og blomstring i foråret. Rent arbejdsmæssigt har det dog den ulempe, at beskæring af *Spiræa* af hensyn til blomstringen helst skal ske om foråret efter blomstringen, på et ikke særligt gunstigt tidspunkt, hvor også andre anlægsarbejder skal udføres.

Ribeshækkene skal klippes to gange i vækstperioden.

Fig. 6. Afdeling med hække af *Ribes alpinum* og som fælles baghæk *Spiræa van houtii*.
(Foto: Henning Hansen).

De viste eksempler er led i en langtidsplanlægning, hvor vi løbende forsøger at give gravstedsbeplantningen bedre vækstmuligheder.

Før man påbegynder omlægninger er det meget vigtigt at gennemgå vedligeholdelsesproblematikken.

Nyplantninger skal kunne indpasses i den enkelte kirkegårds arbejdsplan og gerne kunne udføres på tidspunkter af året, hvor der erfaringsmæssigt ikke er så mange presserende arbejdsopgaver, således at spidsbelastninger undgås mest muligt.

Hertil kommer de driftsøkonomiske hensyn, hvor målet kan være en reduktion af de årlige driftsudgifter eller blot en mulighed for indenfor budgettets rammer at indpasse ændringer og nyplantning.

Det er en god ting ved enhver omlægning, at de berørte gravstedsejere så tidligt som muligt informeres om omlægningen. På Holbæk kirkegård har vi fremsendt tegning til de enkelte gravstedsejere, således, at de kan fornemme netop deres gravsted og helheden i omlægningen. Brevet er vist i fig. 7.

Det er min vurdering, at De omlægninger, der indtil nu er foretaget på Holbæk kirkegårde, har givet planterne bedre vækstbetingelser, de store træer har kunnet bevares i helheden og det har medført bedre driftsøkonomi. Og ikke at forglemme er omlægningerne sket til gravstedsejernes tilfredshed.

Holbæk kirkegårde & krematorium

Klosterstræde 7 - 4300 Holbæk
Kontortid: hverdage 10-14, fredage 17-18
Lørdag lukket - Giro 301 4371
Telf. (03) 43 05 94

Holbæk d. 9 oktober 1981

Vedr. Østre kirkegård afd. _____ nr. _____

I bestræbelserne på at forny kirkegårdens beplantning, skønnes det at afdelingens fælles thujahække på nuværende tidspunkt er ved at være udlevet og derfor bør udskiftes inden for den nærmeste fremtid med ny indramning.

Det er kirkegårdens plan at der samtidig med omplantningen skal ske en ændring af afdelingen således, at denne får en lettere karakter.

Det er derfor hensigten som baghæk at plante Buxus rotundifolia. Sidehække udskiftes med 2 Buxus rotundifolia bagtil og marksten med Cotoneaster dammeri fortil. Da gangarealet samtidig bliver tilsået med græs bliver der ikke plantet forhække. Alle ledige gravsteder tilsås ligeledes med græs.

Der vedlægges en skitse af den rode hvor deres gravsted er beliggende.

Denne plan, vil blive udført uden udgift for gravstedsindehaverne.

Nyanlæg eller særlig plantning på gtvædet efter Deres valg som ønskes udført samtidig med hækudskiftningen, betales af gravstedsindehaver

Ønsker De yderligere oplysninger kan De kontakte undertegnede på kirkegårdskontoret mandag - fredag på tlf. (03)430594.

Såfremt kirkegårdskontoret inden to uger fra dato ikke har modtaget henvendelse fra Dem, vil man tillade sig at gå ud fra , at De er indforstået med de påtænkte ændringer.

Med venlig hilsen

Henning Hansen
Kirkegårdsinspektør

Fig. 7. Tilbudsskrivelse til gravstedsjerne på en afdeling med plan om omlægning.